

Zarządzanie produkcją przy utrzymaniu loch w kojcach indywidualnych jest łatwiejsze niż w grupowych.

Dla osiągnięcia sukcesu w grupowym utrzymaniu loch konieczne są większe umiejętności pracowników obsługi.

RELACJE ZWIERZĘ-CZŁOWIEK

Świnie są zwierzętami ciekawskimi, łatwo się uczącymi i obdarzonymi dobrą pamięcią. Nie tylko potrafią rozpoznawać inne świnie przez co najmniej 6 tygodni, lecz zapamiętują też złe traktowanie przez ludzi i stają się trudniejsze w obsłudze. Bardzo często związane jest to z większym stresem i obniżeniem wskaźników produkcyjnych.

Bardzo strachliwe świnie są **najtrudniejsze w obsłudze**. Stan taki może wywoływać podenerwowanie u osób obsługujących i zwiększenie niekorzystnych zachowań w stosunku do świń, a to z kolei powoduje strach u zwierząt i tym samym prowadzi do efektu błędnego koła.

!!! UWAGA: Lochy powinny mieć zapewnione jak najwięcej pozytywnych relacji z osobami obsługującymi

OBSERWACJA I NADZÓR WYKONYWANY PRZEZ OBSŁUGĘ

Regularna obserwacja kondycji i zachowań loch szczególnie w czasie odpasów jest niezbędna do wykrywania i rozwiązywania problemów socjalnych. Obsługa powinna wchodzić do kojca przynajmniej raz dziennie w celu sprawdzenia i nawiązania kontaktu ze świniami. **Zróżnicowanie kondycyjne, agresja, zmiany skórne, kulawizny i zranienia sromu to wskaźniki wskazujące na zmniejszenie dobrostanu.**

SZCZEGÓLNĄ UWAGĘ NALEŻY ZWRACAĆ W PRZYPADKU STOSOWANIA STACJI PASZOWYCH (ESF):

✓ Obsługa powinna każdego dnia sprawdzać i analizować informacje zawarte w komputerze szczególnie dotyczące zidentyfikowania/wykrycia zwierząt nie pobierających paszy i/lub mających jakiegokolwiek inne problemy z wykorzystywanym do karmienia urządzeniem.

✓ Dawka pokarmowa powinna być dostosowana do potrzeb indywidualnych świń w zależności od zapotrzebowania i ich kondycji.

✓ Raporty codzienne generowane przez system komputerowy wskazują lochy, które nie pobrały paszy. Przyczyny tego stanu powinny być sprawdzone. Jeżeli na przykład locha straciła kolczyk – elektroniczny identyfikator nie może korzystać ze stacji paszowej. Po zidentyfikowaniu przyczyn takiego stanu należy je niezwłocznie usunąć.

✓ Pojedyncze lochy mogą być oddzielone od grupy jeśli wymaga tego ich stan (np. z powodu zbliżającego się porodu lub potrzeby leczenia).

Kulawizny zwierząt powinny być jak najszybciej wykrywane i poddawane leczeniu

!!! UWAGA: Przy wyborze elektronicznego systemu żywienia loch zaleca się zdecydować na znanego producenta, który może zapewnić 24-godzinny serwis. System elektronicznego karmienia loch powinien być stosowany tylko wtedy, gdy hodowca ma wysoki stopień motywacji i pełną świadomość tego iż mimo wysokiego stopnia zautomatyzowania systemu nie może on opiekować się świniami sam w sobie, a jeśli jego techniczne możliwości nie będą wykorzystane w pełni efektem może być katastrofalny wynik produkcji.

Niewłaściwe lub niewystarczające przygotowanie loszek do wykorzystywania systemu może spowodować znaczące ograniczenie pobierania paszy i w konsekwencji konieczność usunięcia zwierząt z systemu. Szkolenie jest czasochłonne i wymaga specyficznego przygotowania, ale nie jest szczególnie trudne pod warunkiem dobrze przystosowanego kojca treningowego i zastosowania odpowiedniej procedury.

LOSZKI STAJĄ W OBLICZU TRZECH NOWYCH ELEMENTÓW:

- 1 – System zadawania paszy
- 2 – System utrzymania
- 3 – Obecność innych loch

KILKA WSKAZÓWEK DOTYCZĄCYCH SZKOLENIA LOSZEK:

- ✓ Takie szkolenie powinno się odbyć co najmniej dwa tygodnie przed inseminacją.
- ✓ Przez tydzień loszki powinny być przygotowywane w małych grupach i należy zwracać uwagę, aby każdego dnia każde zwierzę przeszło przez stację.
- ✓ W celu ułatwienia nauki dzień przed jej rozpoczęciem można zmniejszyć zwierzętom ilość podawanej paszy.
- ✓ Loszki powinny wejść do stacji paszowej same, aby je do tego zachęcić można umieścić paszę w niewielkich ilościach na podłodze stacji. Jeśli występuje taka konieczność loszki należy kierować do wejścia do stacji. Jeśli to się nie powiedzie, zwierzęta powinny być wprowadzone do stacji paszowej siłą.

Loszki korzystające z treningowej stacji paszowej

!!! Uwaga: Loszki muszą być szkolone do korzystania z elektronicznej stacji paszowej w towarzystwie innych loszek, zanim zostaną wprowadzone do kojca z dojrzałymi lochami

✓ Po przeszkoleniu w małej grupie, zwierzęta w miarę możliwości powinny być włączane do grup o średniej liczebności zanim ostatecznie zostaną włączone do dużej grupy docelowej. Należy wystrzegać się włączania do grup pojedynczych (1-2) osobników ze względu na duże prawdopodobieństwo wystąpienia agresji grupy skierowanej na nowych przybyszów. **The longer the training period, the fewer missed feeds will occur.**

✓ Poza przyzwyczajaniem do systemu karmienia loszki powinny mieć wystarczającą ilość czasu i przestrzeni do rozwoju umiejętności społecznych. Loszki mogą mieć trudności z konkurencją przy stacji paszowej i na ogół potrzebują więcej czasu na pobranie paszy niż lochy. Idealnym rozwiązaniem jest umieszczanie ich w osobnej grupie aż do drugiej ciąży lecz może to wymagać przeznaczenia dla nich osobnej stacji paszowej.

!!! UWAGA: Po odsadzeniu/kryciu, niektóre lochy mogą przed ponownym włączeniem do grupy przy stacji paszowej wymagać kilku dni przypomnienia treningu. Niektóre lochy mogą mieć duże trudności z uczeniem się, szczególnie dotyczy to starszych loch utrzymywanych dotychczas indywidualnie.

GŁÓWNE PRZYCZYNY BRAKOWANIA

✓ **Decyzje wynikłe z zarządzania produkcją.** Brakowanie z powodu osiągnięcia przez lochę odpowiedniego wieku, wystąpienia zaburzeń rozrodczych, albo też uzyskiwanie przez nią niezadowalających wyników produkcyjnych.

✓ Występowanie **kulawizn**. Kulawizny nie tylko zmniejszają dobrostan, ale również generują koszty. Utrzymanie na nie śliskiej podłodze i obniżenie poziomu agresji może zmniejszać występowanie kulawizn.

✓ **Nie dostosowanie się do grupy żywieniowej.** We wszystkich systemach utrzymania grupowego występuje pewien odsetek zwierząt (około 1%) nie dostosowujących się do systemu żywienia grupowego. Zwierzęta te powinny zostać wybrakowane lub należy je utrzymywać w oddzielnych grupach poświęcając im szczególną uwagę.

!!! UWAGA: W przypadku małych grup loch różnicowanie terminów pokrycia loch może powodować trudności w tworzeniu grup i tym samym trudności w realizacji systemu /nieefektywne zarządzanie. Może to prowadzić do brakowania jeżeli zwierzęta nie mogą być wprowadzone do grupy. Dla przykładu wprowadzenie pojedynczego osobnika do grupy 4 zwierząt może spowodować intensywną agresję skierowaną na nowo wprowadzone zwierzę.